

Тема № 14

Розвивальне освітнє середовище закладу дошкільної освіти

Викладач освітньої
компоненти

Олена АНІСІМОВА

План лекції:

1. Вимоги до розвивального освітнього середовища ЗДО.
2. Елементи розвивального предметного середовища ЗДО.
3. Система комп'ютерної освіти для дітей дошкільного віку.
4. Оформлення простору групових кімнат ЗДО.
5. Облаштування території ЗДО.

Освітнє середовище

Це сукупність умов, впливів, способів навчання,
виховання й розвитку особистості.

Це - цілий світ взаємопов'язаних предметів, явищ
та людей, які оточують особистість, впливаючи на
її розвиток

Середовище має стати для дитини розвивальним

тобто сприятливим для особистісного зростання у фізичній, пізнавально - інтелектуальній, соціально-моральній, комунікативно-мовленнєвій, художньо-естетичній, предметно-практичній та інших сферах дитячої життєдіяльності.

МОН наказом від 13.08.2025 № 1138 затвердило орієнтовні переліки матеріально-технічного, навчально-методичного та інформаційного забезпечення закладу дошкільної освіти

Освітнє середовище в обсязі всіх його характеристик включає:

- внутрішнє середовище (у приміщенні та на території закладу);
  - зовнішнє (за межами території закладу);
  - віртуальний простір, у випадку реалізації освітнього процесу в дистанційному форматі.
-

Для того щоб зробити середовище насиченим, вихователі добирають матеріали й обладнання відповідно до теми, освітніх завдань та основної діяльності дітей:

- ранньому віці — предметна;
  - молодшому та середньому дошкільному — сюжетно-рольова гра;
  - старшому дошкільному — гра з правилами.
-

Середовище більшості груп містить три складові в такому співвідношенні:

- робоча зона - 30 %
  - зона активної діяльності - 50 %
  - зона спокійної діяльності - 20 %
-

Яких принципів дотримуватися

Мобільності та гнучкості.
Поліфункціональності
«Рівень очей дітей»
Відкритості та доступності
Ефективного зонування
Гендерної чутливості
Патріотизму
«Голосу дитини»

Приклади тематичних осередків

- ігрової рольової діяльності;
  - розвитку моторики;
  - сенсорного розвитку;
  - художньої творчості;
  - музичного розвитку;
  - математичний;
  - конструювання та моделювання;
  - дослідження та експериментування;
  - книги;
  - фізкультурно-спортивний;
  - «куточок для усамітнення» тощо.
-

ОСНОВНИМИ ВИМОГАМИ ДО ОБЛАДНАННЯ ІГРОВИХ КУТОЧКІВ (ЦЕНТРІВ, ЗОН) У ГРУПАХ Є:

- ☑ усі іграшки, матеріали, атрибути, предмети-замінники об'єднуються за функціональними ознаками відповідно до різних видів предметно-ігрової діяльності дітей (сюжетно-відображувальної, будівельної, рухової тощо);
- ☑ більшість дидактичних матеріалів, іграшок та картинок є поліфункціональними, тобто використовуватися по-різному, залежно від мети діяльності;
- ☑ усі іграшки, незалежно від їхньої класифікаційної приналежності, групуються так, щоб вони відповідали за розмірами одна одній, зростові дітей і стаціонарному предметному оточенню, в якому малята зазвичай граються;

ОСНОВНИМИ ВИМОГАМИ ДО ОБЛАДНАННЯ ІГРОВИХ КУТОЧКІВ (ЦЕНТРІВ, ЗОН) У ГРУПАХ Є:

- розвивальне середовище містить як відомі дитині компоненти, так і нові, незнайомі, які забезпечують її пізнавальний розвиток. Поповнюючи обладнання в куточку, вихователі **дотримуються принципу поступового ускладнення**, тобто вносять в групу нові іграшки та ігри згідно з вимогами програми та тими знаннями, яких діти набувають на заняттях. Кожну нову іграшку обов'язково обіграють, роблять дітям сюрприз;
- рівень інформативності середовища досягається урізноманітненням тематики (від приготування їжі для ляльки до її лікування тощо);
- предметно-розвивальне, ігрове середовище у всіх вікових групах є динамічним і мобільним для того, щоб діти вчилися активно ним користуватися, а також щоб забезпечувати їм свободу дій. Усе обладнання постійно поновлюється, видозмінюється і легко переноситися з одного центру в інший.

ЕЛЕМЕНТАМИ РОЗВИВАЛЬНОГО ПРЕДМЕТНОГО СЕРЕДОВИЩА ЗДО Є:

продукти діяльності фахівців — художників, проєктувальників, конструкторів, майстрів-оздоблювачів (твори мистецтва, меблі, інструменти, предмети, вироби прикладного мистецтва, посібники, іграшки)

результати діяльності персоналу дошкільного закладу і батьків з організації та оформлення побуту (облаштування зон, виставок, виготовлення посібників та іграшок-саморобок, декоративне оформлення кімнат до свят тощо)

результати участі дітей у створенні інтер'єру під керівництвом вихователя

СИСТЕМА КОМП'ЮТЕРНОЇ ОСВІТИ ДЛЯ ДОШКІЛЬНИКІВ ОХОПЛЮЄ:

комп'ютерні програми та ігри, методичні рекомендації щодо їх включення у зміст освіти;

спеціальну науково-пізнавальну літературу для дошкільників про персональний комп'ютер;

кваліфікованих спеціалістів, готовність педагогів до роботи з комп'ютерно-ігровими комплексами;

методичні рекомендації для батьків.

Оснащувати приміщення у дошкільних закладах слід згідно з **Типовим переліком обов'язкового обладнання, навчально-наочних посібників та іграшок.**

На цілеспрямоване оформлення простору групової кімнати, який повинен часто оновлюватися з ініціативи педагога і дітей, орієнтує програма розвитку в дитячому садку *«Крок за кроком»*, яка передбачає організацію центрів активності («Сюжетно-рольова гра», «Будівництво», «Мистецтво», «Література» та ін.).

Залежно від специфіки, можливостей дитячого садка, особливостей дітей можливе створення центрів комплексного, варіативного, тематичного, мобільного, дієвого навчально-ігрового середовища, що сприяє розширенню і розвитку інтересів дітей.

1. ОБЛАДНАННЯ ТЕРИТОРІЇ дошкільного навчального закладу (груп) повинно бути справним.

Територія повинна бути освітлена відповідно до діючих норм (не менше 10 лк на рівні землі в темну пору доби).

2. ДЛЯ ОЗЕЛЕНЕННЯ ТЕРИТОРІЇ дошкільних навчальних закладів забороняється використовувати дерева, кущі, рослини з колючками (біла акація, глід, шипшина тощо), отруйними плодами та рослини згідно з Переліком рослин, дерев, кущів з колючками, отруйними плодами.

3. ПІСОЧНИЦІ на групових майданчиках повинні бути огорожені бортиками. На ніч пісочниці необхідно закривати.

Заміна піску проводиться не рідше одного разу на рік. Щоденно перед грою пісок перемішується і злегка зволожується, перекопується. У міру забруднення пісок замінюється на чистий.

У теплу пору року, з квітня по жовтень, 2 рази впродовж всього періоду засновник (власник) організовує лабораторні дослідження піску на наявність яєць гельмінтів.

4. ДЛЯ ЗАГАРТОВУВАННЯ дітей та організації ігор з водою допускається організувати облаштування плескальних басейнів глибиною 0,25 м (з підводом водопровідної води та відводом стічних вод до каналізації).

У плескальних басейнах вода замінюється кожного дня. Басейн після спускання води миється проточною водою, а 1 раз на тиждень - з використанням мийних і дезінфекційних засобів.

5. На території дошкільного навчального закладу допускається **ОБЛАДНАННЯ ТЕПЛИЦІ ТА ВОЛЬЄРА ДЛЯ ТВАРИН**, які розташовуються на відстані не менше 25 м від будівлі дошкільного навчального закладу та найближчих житлових будинків.

У дошкільних навчальних закладах можливе обладнання ділянки для рослин, зокрема овочевих і плодово-ягідних культур. Застосування пестицидів та агрохімікатів у дошкільних навчальних закладах, у тому числі на земельній ділянці, забороняється.

6. САНІТАРНЕ ОЧИЩЕННЯ ТЕРИТОРІЇ дошкільних навчальних закладів повинно здійснюватись згідно з вимогами Державних санітарних норм та правил утримання територій населених місць, затверджених наказом Міністерства охорони здоров'я України від 17 березня 2011 року № 145, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 05 квітня 2011 року за № 457/19195.

Висновок

Зміна підходів в системі дошкільної освіти відкрила широкі можливості для творчого самовиявлення педагогів; широкого співробітництва з батьківською, науковою, освітянською громадськістю на партнерських засадах; активного розроблення, апробації та впровадження інноваційних методик, технологій, засобів. Головне тут — не перетворити впровадження модних лайфхаків на самоціль, а рухатися курсом інноваційного поступу заради поліпшення якості освіти, щасливого проживання нашими вихованцями неповторного періоду дошкільного дитинства.
